

РЕЦЕНЗІЯ

доцента кафедри фінансів

Волинського національного університету імені Лесі Українки
кандидата економічних наук, доцента Теслюк Софії Анатоліївни
на дисертаційну роботу

Мартинюка Ростислава Федоровича

**«Інноваційно-інвестиційна складова фінансової безпеки банківських
установ»**

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 07 Управління та адміністрування
за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування

Актуальність теми дослідження

Економічна криза 2014 року, початок війни на Сході, пандемія COVID-19, карантинні обмеження 2020 – 2021 років, а у 2022 році повномасштабне вторгнення росії негативно вплинули на всі сфери суспільного життя, але особливого впливу зазнала фінансово-економічна сфера, зокрема банківська система. Фінансова безпека банківської системи відіграє важливу роль у сприянні соціально-економічного розвитку держави, підвищенні добробуту домогосподарств, зростанні інвестицій, забезпечує стабільність і купівельну спроможність національної валюти.

Вітчизняний банківський сектор зазнав суттєвих змін в результаті стресових обставин на фінансовому ринку та в країні в цілому, а це в свою чергу, стимулювало впровадження інноваційних рішень, принципів та форм діяльності. З метою захисту активів клієнтів та гарантування стабільної роботи банківського сектору, в роботі банківської сфери активно впроваджуються інноваційні рішення та механізми.

В умовах глобалізації та розвитку цифрових технологій важливого значення у забезпечення фінансової стійкості банківської установи набуває саме впровадження інновацій у діяльності банку та ефективна інвестиційна діяльність.

Зважаючи на вищезазначене, варто відзначити актуальність дослідження інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами

Тема дисертації Мартинюка Ростислава Федоровича пов'язана з тематикою наукових досліджень, що виконувались відповідно до науково-дослідної роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки, а саме в рамках держбюджетної теми: «Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання» (державний реєстраційний номер 0120U102632).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їхня достовірність

Ступінь обґрунтованості, цілісності та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, розроблених здобувачем, не викликає сумнівів. Ознайомлення із змістовним наповненням дисертаційної роботи Мартинюка Р.Ф. дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки та рекомендації, що представлено в ній, характеризуються повнотою дослідження, послідовною та логічною структурною побудовою.

Мета дослідження, яка полягає поглибленні теоретико-концептуальних засад та розроблення науково-методичних й практичних рекомендацій спрямованих на зміцнення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ, відповідає задекларованій темі, а визначені наукові завдання логічно підпорядковані меті, що дозволило дисертанту отримати наукові положення, винесені на захист.

В процесі дослідження здобувач використав широку інформаційну базу: закони України, статистичні матеріали Державної служби статистики України, аналітичні матеріали вітчизняних і міжнародних економічних організацій, у яких висвітлено фундаментальні положення про фінансову безпеку банківської системи та банківських установ, банківські інновації та інвестиційну безпеку, монографії та публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, Інтернет-ресурси, результати власних досліджень автора.

Обґрунтованість отриманих результатів та їх достовірність забезпечено застосуванням загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, а саме: діалектичний, пізнання, емпіричний та логіко-структурний підходи, методи дедукції та індукції – при дослідженні теоретичного базису банківських інновацій та особливостей їх функціонування; методи аналізу, синтезу та теоретичного узагальнення – у процесі поглиблення концептуальних аспектів інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ та ідентифікації її імператив; індикаторний метод – для оцінювання загальноприйнятих показників стану інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки та порівняння ефективності інновацій банківських установ; статистичний та графічний – для діагностики макроекономічних детермінантів розвитку економіки та банківської системи України; статистичного та факторного аналізу – для систематизації детермінант впливу на інноваційно-інвестиційну складову фінансової безпеки банківських установ в Україні та ідентифікації її загроз, а також при проведенні аналізу сучасних тенденцій інноваційно-інвестиційної активності вітчизняних комерційних банків; системного аналізу та структурний метод – для виокремлення імператив механізму забезпечення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки комерційних банків, а також для удосконалення методики її

оцінювання; метод логічного аналізу, систематизації та аналогій – для оцінювання досвіду використання банківських інновацій провідними країнами світу та виявлення можливостей їх імплементації у практиці функціонування вітчизняних комерційних банків; економіко-математичного моделювання – для оцінювання впливу інвестицій у інновації на результати роботи банківських установ та досягнення основних цілей їхнього розвитку; метод кореляційного аналізу – для ідентифікації екзогенних та ендегенних загроз інноваційно-інвестиційній складовій фінансовій безпеці банківських установ, оцінювання впливу інвестицій у інновації на показники діяльності комерційних банків та їхньої віддачі з урахуванням фактору часу; інтегрального аналізу – для визначення загального стану інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки як окремого банку, так і декількох банківських установ з метою проведення порівняльного аналізу; графічний та табличний методи – для наочного представлення основних результатів дослідження; експертний метод – для розробки науково-методичних підходів до комплексного оцінювання рівня інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ; синектичний метод – для розробки науково-методичних положень щодо зміцнення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ.

Таким чином, зазначене вище дає підстави робити висновок про самостійно виконане, завершене дослідження, яке відповідає задекларованій темі, меті, базується на власних підходах до виконання визначених завдань.

Структура роботи, оцінка змісту дисертації та її завершеність

Дисертація Мартинюка Ростислава Федоровича складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота викладена з використанням коректного наукового стилю. Повний обсяг дисертації становить 194 сторінки та містить 25 таблиць, 9 формул та 41 рисунок.

Структура дисертації логічно побудована і сприяє розкриттю досліджуваної теми, виконанню поставлених завдань.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету та завдання, об'єкт і предмет дослідження, методи дослідження, наукову новизну, теоретичне та практичне значення роботи, а також висвітлено апробацію результатів дослідження.

У першому розділі роботи «Теоретико-методичні засади інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ» розглянуто теоретико-методичні основи інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ та обґрунтовано власне її визначення у широкому і вузькому значенні. Досліджено алгоритм реалізації інноваційно-інвестиційної діяльності банківських установ та удосконалено методику оцінювання

інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ (с. 27-82).

У другому розділі роботи «Практика оцінювання стану інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ» здійснено діагностику основних показників діяльності банківської системи України та вітчизняних банківських установ. Зокрема, автором виокремлено детермінанти стану інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ, обумовлені певними макроекономічними чинниками й тенденціями розвитку банківської системи України, проведено аналіз сучасного стану й тенденцій інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки вітчизняних комерційних банків, а також основних показників фінансової безпеки комерційних банків з використанням кореляційного аналізу. Також шляхом використання методу економіко-математичного моделювання здійснено комплексне оцінювання інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ, що дозволило обґрунтувати рівні інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки вітчизняних банківських установ (с. 83-143).

У третьому розділі дисертації «Перспективи зміцнення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ» проведено ґрунтовне дослідження зарубіжного досвіду використання банківських інновацій. Окреслено специфіку напрямків розвитку банківських інновацій у зарубіжних країнах, що спрямовані на залучення клієнтів та розвиток бізнесу, зокрема через цифровізацію. Автором розраховано інтегральне значення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки на основі п'яти коефіцієнтів, обраних для аналізу, що дозволило оцінити вплив деструктивних чинників на рівень конкурентоспроможності та ринкової вартості банківської установи. Обґрунтовано доцільність визначення бетакоефіцієнту з метою оцінки ступеня ризику інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки комерційних банків, а також для порівняння тенденцій розвитку досліджуваних комерційних банків з розвитком банківської системи України. Запропоновано основні типи інноваційно-інвестиційної стратегії банків, визначення яких проведено на основі шкали значень коефіцієнта чутливості. (с. 144-191).

Загальні висновки розкривають основні результати дослідження та формулюють ключові рекомендації щодо зміцнення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ.

Список використаних джерел обсягом 209 найменувань свідчить про широку джерельну базу дослідження та глибоке опрацювання наукової та науково-практичної літератури. Додатки містять матеріали, що доповнюють основний зміст роботи та підтверджують проведені дослідження.

Дисертаційна робота є завершеним дослідженням, а його результати є науково обґрунтованими та практично значущими. Робота Мартинюка Р. Ф.

відповідає всім вимогам, що висуваються до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Новизна наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

У дисертаційній роботі здобувача отримано результати вирішення важливого наукового завдання, що полягає у вдосконаленні наукового підходу до трактування сутності «інноваційно-інвестиційної безпеки банківської установи» з урахуванням специфіки реалізації банківських інновацій та формування необхідного обсягу їх фінансування. На відміну від існуючих, запропоноване визначення в широкому значенні акцентує увагу на необхідності забезпечення ефективності процесу формування і використання фінансових ресурсів, спрямованих на інновації та їх захищеності від зовнішніх і внутрішніх загроз з метою досягнення тактичних і стратегічних цілей розвитку банку. У вузькому значенні підкреслено необхідність забезпечення стану захищеності інноваційно-інвестиційних ресурсів на протязі усього періоду їхнього кругообігу (с. 55-57);

У роботі також набули подальшого розвитку:

- теоретичні положення щодо ідентифікації ознак інноваційно-інвестиційної безпеки, які дозволяють глибше охарактеризувати її економічний зміст та роль у структурі фінансової безпеки, а також у забезпеченні стабільної діяльності банку та його розвитку в напрямку підвищення конкурентоспроможності й ринкової вартості (с. 58-61);

- науково-методичний підхід до оцінювання ефективності механізму забезпечення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банку на основі іманентних властивостей інноваційно-інвестиційних ресурсів, що передбачає використання кількісних методів фінансового аналізу для визначення впливу інноваційно-інвестиційної діяльності на розвиток банку й оцінку «часового лагу» віддачі інвестиційних ресурсів, спрямованих на інновації (с. 165-171).

Загалом, сформульовані у дисертації висновки та пропозиції сформульовані коректно, характеризуються науковою новизною, мають теоретичне і практичне значення.

Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів

Практичне значення результатів дисертаційної роботи здобувача визначається можливістю їх подальшого використання у навчальному процесі при підготовці здобувачів вищої освіти та у діяльності банківських установ. Результати дослідження, одержані в процесі виконання дисертації, підтверджено довідками про впровадження в роботу Волинської обласної військової адміністрації (№ 4298/53/2-24 від 21.05.2024 р.); АТ АКБ «Львів»,

АТ КБ «Приватбанк» та можуть слугуватимуть науковим підґрунтям для подальших теоретико-прикладних досліджень щодо забезпечення та зміцнення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ.

Також результати наукового дослідження Мартинюка Ростислава Федоровича використані при підготовці навчально-методичного забезпечення в навчальному процесі Волинського національного університету імені Лесі Українки, зокрема з дисциплін: «Банківська справа», «Фінансові інновації», «Комплексне забезпечення фінансово-економічної безпеки», «Цифрові фінанси» (довідка № 03-24/03/1282 від 01.05.2024 р.).

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Апробація результатів є достатньою, про що свідчить перелік наукових праць здобувача (зокрема, дисертантом опубліковано 4 наукові статті у вітчизняних фахових виданнях та 2 публікації у міжнародних наукометричних базах Scopus (Web of Science)) та їх представлення на 7 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Кількість, зміст та обсяг друкованих праць Мартинюка Р.Ф. відповідають вимогам щодо опублікування результатів дисертаційного дослідження на здобуття ступеня доктора філософії і дають право автору на публічний захист.

Академічна доброчесність

Перевіркою дисертаційної роботи Мартинюка Р. Ф. на тему: «Інноваційно-інвестиційна складова фінансової безпеки банківських установ» на наявність ознак академічного плагіату встановлено коректність посилань на першоджерела для тексту та ілюстративних матеріалів, навмисних спотворень не виявлено.

Робота виконана на належному науковому рівні, матеріал викладено логічно і послідовно. Отримані висновки і пропозиції є достатньо аргументованими. У дисертації використано тільки ті ідеї і положення із наукових праць, опублікованих у співавторстві, які отримані автором особисто.

Вищезазначене є підставою для висновку про те, що робота відповідає усім вимогам академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Не зменшуючи практичної цінності, значимості та достатньо високого рівня дисертаційної роботи Мартинюка Р. Ф, слід вказати на окремі положення, які є дискусійними та потребують додаткових пояснень, а саме:

1. У першому розділі роботи (с. 57 – 58) автор розкриває теоретичні засади інноваційно-інвестиційної безпеки банківських установ, формулюючи її

визначення у вузькому та широкому значенні. Однак, проводить аналіз стану інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ, беручи за основу лише визначення у вузькому значенні, залишаючи поза увагою, інші якісні характеристики досліджуваного поняття, такі як поліпшення обслуговування споживачів банківських продуктів, послуг і технологій, наявність стратегії розвитку комерційного банку тощо.

2. У п. 2.1. дисертаційної роботи (с. 83 – 99) проведено аналіз головних індикаторів фінансової безпеки банківської сфери України, на основі чого автором ідентифіковано загрози інноваційно-інвестиційній безпеці банківських установ. Однак, щодо усунення зазначених загроз відсутні рекомендації у третьому розділі дисертації.

3. У роботі (п.3.1) автором наведено приклади зарубіжного досвіду у сфері функціонування банківських інновацій. На наш погляд, варто було б більш детально висвітлити успішні кейси з різних країн, а також можливості їхньої адаптації в українських реаліях (с. 144-150).

4. Доцільно було б розглянути можливі виклики та перспективи зміцнення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ у повоєнному періоді.

Зазначені дискусійні положення не знижують наукової та практичної значущості проведеного дослідження. Дискусійність і критичність окремих положень дисертації засвідчує складність та багатогранність обраного наукового завдання, а також перспективи у проведенні автором подальших досліджень з цієї проблематики.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Мартинюка Ростислава Федоровича на тему «Інноваційно-інвестиційна складова фінансової безпеки банківських установ» є завершеною, логічно побудованою самостійною працею, в якій отримано науково обґрунтовані результати дослідження, які розв'язують поставлені наукові завдання. Робота виконана на достатньо високому науково-методичному рівні, містить наукову новизну, відповідає принципам академічної доброчесності.

Наукові положення, що винесені на захист, містять складові наукової новизни, є обґрунтованими та вносять суттєвий вклад у поглиблення теоретико-концептуальних засад та розроблення науково-методичних й практичних рекомендацій, спрямованих на зміцнення інноваційно-інвестиційної складової фінансової безпеки банківських установ.

Зважаючи на зазначене вище, вважаю, що за актуальністю теми, змістом, повнотою вирішення поставлених завдань, науковою новизною і практичною значущістю отриманих результатів та фаховим спрямуванням, дисертаційна робота Мартинюка Ростислава Федоровича на тему «Інноваційно-

інвестиційна складова фінансової безпеки банківських установ» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 р.) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), а сама автор – Мартинюк Ростислав Федорович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

РЕЦЕНЗЕНТ

доцент кафедри фінансів
Волинського національного університету
імені Лесі Українки,
кандидат економічних наук, доцент

Софія ТЕСЛЮК

Софія Теслюк
ЗАСВІДЧУЮ
секретар університету
2023р.